

UDVARHELY VÁRMEGYE

HIVATALOS LAPJA

Megjelenik minden héten egyszer: csütörtökön.

ELŐFIZETÉS:

Községek- és körjegyzőknek	6 K
Egész évre	10 K
Magánosoknak	
A „Székely-Udvarhely” előfizetőinek	8 K
Egy példány 50 fillér.	

Szerkeszti:

GRÓF LÁZÁR ÁDÁM,
vármegyei főjegyző.

Kiadja:

BETEGH PÁL könyv- és újságkiadó.

SZERKESZTŐSÉG:

Udvarhely vármegye székházában.
I. em. 13. ajtó.

KIADÓ HIVATAL:

Betegeh Pál könyv- és újságkiadó-
hivatala, Kossuth-utca.

I. Vármegyei szabályrendeletek és közérdekű határozatok.

1. V—c.—1903. B. M. számú körrendelet. Az elhagyott gyermekek védelméről szóló szabályzat kibocsátása tárgyában.

Valamennyi vármegyei és városi törvényhatóságnak Fiume kivételével.

(Folytatás.)

III. Rész. A gyermekek felvételének, gondozásának, ápolásának, nevelésének és felügyeletének módja.

I. Fejezet. A felvétel.

Felvétel a menhelybe.

21. §. A felvétel a menhelybe rendszerint a gyámhatóság véghatározata alapján történik.

Ideiglenes felvétel azonban történhetik a 11. §. a) pontjában felsorolt hatóságok avagy az igazgató-főorvos intézkedése alapján. (11. §. b.)

Ha árvaszéki intézkedés előtt, sürgős szükség esetén a gyermeket annak tartására köteles hozta, az intézetbe, a mennyiben a gyermek tartására kötelesnek vagyoni, vagy kereseti viszonyai megengedik, hogy a gyermektartás költségei egy részét fedezze, a gyermek felvételkor az igazgató főorvos írásbeli egyességet köt az iránt, hogy a tartásra kötelesek a gyermek tartása fejében a menhely pénztárának mennyit fognak fizetni.

A tartásdíj fizetés kérdésében — szemben a tartásra kötelesekkel — az árvaszék (Budapestben a ker. előjáróság) illetőleg a kir. bíróság határoz.

Az igazgató-főorvos köt egyességet azokkal a tartásra különben nem kötelesekkel is, akik az elhagyott gyermek tartásdíjának fizetésére magukat önként kötelezik. Ez az egyesség azonban a tartásra kötelesek esetleges tartásdíj fizetési kötelezettségéü nem változtat.

A menhelybe való felvétel módja.

22. §. A felvétel a menhelybe a következőképpen történik:

A gyermek kísérője a menhelyben az intézet gondnokánál jelentkezik. A gondnok a gyermek jelentkezéséről es eredetéről jegyzőkönyvet vesz fel és ezt — a hatósági intézkedéssel felszerelve — az igazgató-főorvoshoz juttatja.

Az igazgató főorvos a jegyzőkönyv és az iratok átvizsgálása után a gyermeket megvizsgálja, egészségi lapját kiállítja és intézkedik a szoptató anyának visszatartása vagy elbocsátása. Egyben a gyermek táplálásáról és ápoltatásáról gondoskodik.

A gyermek felvétele és elhelyezése közvetlenül a telepen.

23. §. Ott, a hol a távolsági viszonyok, az időjárás, a gyermek egészségi állapota vagy egyéb körülmények a gyermeknek a menhelybe szállítását meg nem engednek, a gyermek az igazgató-főorvos előzetes engedélye alapján a menhely telepén is felvehető es elhelyezhető.

Értesítés a menhelybe felvett gyermeknek külső gondozásba adásáról.

24. §. Az igazgató-főorvos, amint a menhelybe felvett gyermeket külső gondozásba adta:

1. A gyermek egészségi lapja másolatának megküldésével értesíti a telepörvost és a felügyelőorvost, hogy a gyermek hova és kihez adatott gondozásba es felhívja őket, hogy a gyermek felett a felügyelőorvosi, illetőleg telepörvosi felügyelet gyakorolják.

2. A gyermek nevének s korának közlése, ugyszintén annak közlése mellett, hogy a gyermek hova es kihez adatott gondozásba, értesíti annak a városnak polgármesterét, illetőleg annak a községnek előjáróságát, a hova a gyermeket elhelyezte, valamint az illetékes árvaszéket is.

A menhelybe való felvétel egyéb esetei.

25. §. Az árvaszék, azt a gyermek érdeké-

ben indokolttnk tartja, elrendelheti — tartózkodják a 15 éven alul levő magyarhonos gyermek akár az ország területén, akár külföldön — a gyermekvédelem érdeket szolgáló egyesületek és intézetek pedig kérhetik, hogy az állami gyermekmenhely kötelekébe 15-ik életévét be nem töltött oly gyermek is felvétessék, a ki nem elhagyott.

Ha a gyermeknek saját jövedelme van, gondozási költséget, ugyszintén egyéb költségeket (ruházat, gyógyköltség, internatusi nevelés költsége stb.) az árvaszék a gyermek jövedelméből a menhely pénztárának utólagos havi részletekben megtéríti.

Ha a gyermeknek saját jövedelme nincs, avagy az összes költségek fedezésére nem elegendő: a gondozási s egyéb költségeket a menhely pénztárának a tartására kötelesek térítik meg. Ez iránt az árvaszék; illetőleg a kir. bíróság intézkedik.

A megtérítésig a szóban levő költségeket a menhely pénztára előlegezi. Ha a költségek be nem téríthetők, a menhely pénztárának terhére leiratnak.

Ha a felvétel egyesületnek vagy intézetnek kérelmére történt: ezek a gondozási s egyéb költségeket utólagos havi részletekben kötelesek megtéríteni.

Az iránt, hogy az egyesületek s intézetek által felvétetni kért gyermek felvétetik-e vagy sem, s mily feltételek alatt: az igazgató-főorvos intézkedik.

Az ilyen módon felvett gyermek az állami gyermekmenhely kötelekébe tartozó elhagyott gyermekekkel egyenlő elbánás alá esik.

Értesítés-adás a menhely kötelekébe tartozó gyermekekről.

26. §. Értesítés a gyermekekről a felügyeletre bivatott hatóságokon kívül csak a törvényes képviselőnek, szülőknek, nagyszülőknek és a beavatkozási joggal bíró rokonoknak adható.

Az értesítést rendszerint az igazgató-főorvos adja meg.

A gyermeknek hol történt elhelyezéséről azonban a gondnok, egészségi állapotáról pedig ugy másodorvos, mint a felügyelő- és telepörvos is adhat felvilágosítást.

II. Fejezet. A gondozás, az ápolás, a nevelés és a felügyelet.

1. Czim. A gondozás és az ápolás.

A gyermek gondozása a menhely intézetében. Elhelyezés külső gondozásba. Telepalapítás.

27. §. I. A gyermek mindaddig az intézetben marad, amíg a viszonyok megkívánják.

A csecsemőt említeni kell nevelni, kivéve azt az esetet, amikor a gyermeket az édes anyja nem szoptathatja, azt pedig egészségi érdekek tiltják, hogy nevelő anya szoptassa.

Minden anyja, akinek csecsemő gyermekét a menhely felveszi, köteles saját gyermekét a menhelyben addig szoptatni, amíg a gyermek

egészsége ezt megkívánja. Ha gyermekét nevelő anyának szoptatásra kiadják, köteles az anyja a gyermekmenhelyben két hónapon át idegen gyermekeknek dajkaszolgálatot teljesíteni. Ez alatt a szolgálati idő alatt az igazgató-főorvos által megállapított fizetésben részesül, amelyből gyermekeltartási díját le kell számítani.

II. A menhely intézetében vissza nem tartott, internatusokban, szanatoriumokban stb. el nem helyezett gyermekek az állami gyermektelepeken egyes nevelőszülőknek adatnak ki gondozás czéljából.

Minden gyermeket lehetőleg vele egy valásu nevelőszülőnél kell elhelyezni.

A gyermektelepek alapítására alkalmas városokat és községeket az igazgató-főorvos jelöli ki.

Gyermektelep csak oly városban vagy községben alapítható:

1. amely a területi beosztás szerint a gyermekmenhely működési körében fekszik;

2. amelynek égalji és területi viszonyai a gyermekegészségügy szempontjából kifogástalanok;

3. amelyben, illetőleg amelynek közelében járási, községi avagy oly gyakorló orvos lakik, aki a telepörvosi tiszt viselésére alkalmas;

4. amelyhez a közlekedés szempontjából könnyű szerrel hozzá lehet férni (pl. vasut, gőzhajózási utvonat, állami vagy törvényhatósági ut mentén fekszik);

végül rendszerint oly városban vagy községben:

5. amelyben legalább is gyermekek befogadására alkalmas harmincz család lakik.

Figyelemmel a telepen elhelyezett gyermekek korára tekintettel kell lenni a telepalapításnál arra is, van-e a községben kiseddévó (gyermekkert) avagy népiskola?

Az igazgató-főorvosnak a telepalapítás iránt tett intézkedése az országos felügyelő jóváhagyása alá esik.

Szopós gyermek elhelyezése az anyjánál.

28. §. Az igazgató főorvos a menhely kötelekébe felvett gyermekeket a szoptatás időszakának és az ezt követő egy hónapnak tartamára édes anyjának gondozásába adja, ha ezt a gyermek érdeke javasolja. Az édes anyja — gyermektartás czimén — megfelelő segélyezésben részesül, mely nem lehet nagyobb, mint a rendszeren fizetett gyermektartásdíj háromnegyed része.

A segélyezés mértékét az igazgató-főorvos állapítja meg.

Ha azon a helyen vagy annak közelében, ahol az édes anyja gyermekével tartózkodik, telepörvos nincs: a gyermekre vonatkozólag a telepörvos teendőit a községi orvos köteles teljesíteni.

Szopós gyermek kivételes elhelyezése az édes anyjával.

29. §. Ha a gyermek életérdeke megkívánja, hogy édes anyja a szoptatás egész időszakában maga szoptassa és ha a gyermeknek intézetben

kívül való elhelyezését a gyermek egészségi állapota megengedi: az igazgató-főorvos a gyermeket a szoptatás időszakának s az ezt követő egy hónapnak tartamára a telepen kivételesen édes anyjával együtt helyezi el arra alkalmas családnál. Ez esetben a tartásdíjat (56. §.) az anya élelmezéseért kell fizetni.

Az ilyen anyáknak elhelyezését az arra különösen alkalmas telepekre kell korlátozni és a családokat olyképen megválasztani, hogy azoknak felügyelete alatt nemcsak a gyermek, de az anya testi és lelki épsége is meg legyen oltalmazva. Az ilyen családnál elhelyezett anya a család fejének felügyelete alatt áll s általa a házban és a házon kívül mérsékelt munkára szorítható ugyan, de csak olyan mértékben, hogy az anyát táplálási képességében ne csökkentse, gyermeke gondozásában, ápolásában ne korlátozza. Ez irányban, vitás esetekben, a teleporvos intézkedik.

A szóban levő elhelyezéseket az igazgató-főorvos a menhely-bizottságnak bejelenti.

Az ezen szakasz értelmében a csecsemőkkel kihelyezett anyák részére a helyi viszonyokhoz képest oly foglalkoztató házak, intézmények létesíthetők (szöves, kosárfonás, stb), amelyekben az ilyen anyák jövedelmező munkát végezhetnek.

A 7 éven alól levő, elválasztott gyermek elhelyezése.

30. §. A menhely intézetében csupán a beteg, gyenge fejlettségű, különösebb ápolást és orvosi gondozást igénylő gyermekek tartatnak; a többieket — a 28. §-ban foglalt eset kivételével — az igazgató-főorvos nevelőszülőkhöz külső gondozásba adja.

Oly családnál, amely a menhelytől átvett gyermeket kifogástalanul gondozza, a teleporvos ajánlatára a viszonyokhoz képest több gyermek is elhelyezhető. Ezeknek száma azonban háromnál több rendszerint nem lehet.

Testvérek lehetőleg egy családnál vagy legalább is egy telepen helyeztessenek el.

A 7—15 év közt levő gyermek elhelyezése.

31. §. Az állami gyermekmenhelyek kötelekébe tartozó 7—15 éves gyermekek, amennyiben nincsenek sem a menhelyek falai között, sem internátusokban vagy sanatoriumokban: megbízható gondviselőknél, elsősorban gazdáknál és iparosoknál helyeztetnek el. (1901: XXI. t.-cz. 2 §.)

A családi telepek.

32. §. Az igazgató-főorvos a telepbizottságnak esetleg menhely bizottságnak közreműködésével olyan községekben, amelyekben arra alkalmas lakóház és ahhoz mező avagy kertgazdasági célokra alkalmas terület van, családi telepet létesít.

Egy-egy családi telepen 7—15 év közt levő tíz-husz egynemű gyermek helyezhető el.

Családi telep csakis erkölcsileg kifogástalan

és a műveltség bizonyos fokán álló egyén vezetése mellett alakítható.

A családi telepeken a gyermekek amellet, hogy iskolába járnak, az összes belső és külső gazdasági munkában gyakoroltatnak, amikor pedig a külső gazdasági munka szünetel (pl. télen) háziipari oktatást nyernek.

Ilyen családi telepek alapításánál a tanítókat, — ha különben a családi telep feltételei megvannak, — elsősorban kell figyelembe venni.

Ott, ahol teleporvosi tiszt viselésére alkalmas orvos lakik, családi telepek oly czélból is alakíthatók, hogy azokban állandó testi vagy lelki betegségben szenvedő elhagyott gyermekek kiválóan gondos ápolást nyerjenek s folytonos felügyelet alatt álljanak.

Elhelyezés internátusban, sanatoriumban vagy egyéb intézetekben.

33. §. A gyermekek elhelyezhetők még:

a) szakoktatásra s szigorubb nevelésre berendezett internátusokban;

b) a gyógyítható, de különleges gyógykezelést igénylő gyermekek sanatoriumokban;

c) a gyógyíthatatlan betegek, állandó testi vagy lelki fogyatkozásban szenvedők az e czélra szolgáló állami intézetekben.

A nevelőszülő s háznépe.

34. §. A gyermek részére, akit a menhely külső gondozásba ad, az alkalmas nevelőszülő az igazgató-főorvos választja ki.

Az, aki az intézetből gondozásra gyermeket kíván átvenni, a saját községe elöljárósága által kiállított és a teleporvos által is aláírt bélyegmentes bizonyítvánnyal igazolja, hogy:

a) törvényes házasságban él vagy özvegy;

b) egészséges;

c) egy szobából és legalább is fél konyhából álló saját lakása van (azaz nem albérlő a szobán), a lakás nem zsúfolt és gyermek egészségére nem ártalmas. (Családi telepeknél a 32. §. rendelkezése az irányadó.)

d) hány gyermeke volt és hány gyermeke él;

e) utolsó gyermeke, ha nem él, milyen betegségben halt meg;

f) oly anyagi viszonyok között van, hogy nincs kizárólag a gyermektartásból eredő hásonra utalva (előnyben részesül, akiúek legalább egy tehene van);

g) józan, erkölcsileg kifogas alá nem esik;

h) ha idegen gyermeket már gondozott, mily eredménnyel?

A b) és g) alatt felsorolt követelményekkel birnia kell a háznépnek is.

Ha az a)—b) alatt felsorolt követelmények fenforognak is, nevelőszülő nem lehet az, aki saját gyermeket eltartani nem képes.

A szoptató anya.

35. §. Ha a szoptató anya szopós gyermeket vállal, a teleporvos külön bizonyítvánnyal igazolja, hogy a szoptatásra alkalmas, teherben

nincs, saját gyermeke legalább hat hónapos és elválasztható, avagy meghalt.

A jelentkező nevelőszülőt az igazgató-főorvos (az intézet főorvosa) megvizsgálja.

A nevelőszülőnek saját szopós gyermekét el kell választani. Az elválasztott gyermek egészségére és életviszonyaira a teleporvos felügyel.

Szopós iker-gyermekeket rendszerint egy szoptató anyához kell adni.

Egyebekben a minősítésre a 34. §. az irányadó. Szopós gyermek azonban hajadon anyához is adható.

A gyermek ruházata.

36. §. Minden gyermek, amikor az intézetből külső gondozásba helyezik, ruhát kap.

A csecsemő kelengyéje:

- 1 darab hosszú vánkös,
- 3 darab hosszú vánkös-huzat,
- 6 darab ing,
- 3 darab kabát,
- 2 darab flanel,
- 2 darab angol vászon,
- 12 darab pelenka.

A kelengyét az igazgató-főorvos az egyes esetekben leszállíthatja

A serdültebb gyermekek öltözékéről, (alsó, felső ruha, lábbeli, fejrevaló) a menhely igazgató-főorvosa gondoskodik.

A ruházat lehetőleg olyan legyen, mint a községbeli, többi gyermeké.

Az intézet által adott csecsemő kelengyét, amint arra a gyermeknek szüksége nincs, vissza kell tisztán adni az intézetnek. Az intézet által adott egyéb ruhaneműeket, ha a gyermeket hat hó lejártá előtt az intézetbe visszahozzák vagy az intézetbe visszaveszik, avagy a gyermek meghal — annak a ruhának kivételével, amelyben a gyermeket eltemették — vissza kell adni, esetleg azoknak pénzértékét megtéríteni. Ha a gyermek ragályos betegségben halt el, a 19. §. 8. pontja az irányadó.

A beteg gyermek.

37. §. A beteg gyermeket a betegség természetéhez képest vagy házilag a teleporvos gyógyítja avagy a gyermekmenhely intézetébe (szanatoriumba) kell szállítani.

A gyermek számára szükséges gyógyszert az országos betegápolási alap terhére kell rendelni. (97106—1902. B. M. sz. rendelet.

2. Czim. A nevelés.

38. §. A gyermekeket úgy kell nevelni, hogy azok hazafias, erkölcsös, vallásos s munkés polgárrá váljanak a hazának.

39. §. A gyermekek ugyanoly életviszonyok közt nevelődjenek, amelyek közt rendszerint maradni fognak életük egész folyamán.

Serdültebb gyermekeknél a nevelés főleg oda irányuljon, szokjanak kitartó munkára, hogy azután munkájuk, kiképzetésük a kenyérkeresőt, megélhetésüket a jövőben biztosítsa.

A nevelőszülő a gyermeket testi fejlődésé-

nek és egészségének minden veszélyeztetése nélkül úgy foglalkoztassa, amint teszi azt a gondos családapa, hogy a gyermeke munkára szokjék.

A gyermeket a nevelőszülő a célból másokhoz munkába nem adhatja, hogy a gyermek neki keressen.

12 éves koráig a gyermek kereset céljából munkával egyáltalán ne foglalkozzék. A 12—15 év közt pedig csak annyiban, amennyiben ez kiképzetésre szükséges.

3. Czim. A felügyelet.

40. §. Két éven alól levő gyermekeket a külső gondozásba adás első hónapjában hetenkint, azontul havonként kell ellenőrizni. Junius, julius és augusztus hónapokban az ellenőrzés hetenkint történik.

Két éven felüli gyermeket legalább negyedévenként, hét éven felüli gyermeket legalább fél-évenként kell ellenőrizni.

Hogy betegség esetén a teleporvos hány-szor látogassa a gyermeket, a betegség természetete határozza meg.

A felügyelet kiterjed a gyermek testi és lelki épségére, a nevelőszülőnek lakás- és megélhetési viszonyaira s egyáltalán úgy a nevelőszülőnek, mint a háznépének személyi viszonyaira

4. Czim. Vegyes intézkedések.

Szállóhely a nevelőszülők számára.

41. §. A menhelyen gyermekvállalás céljából jelentkező és gyermektartásra alkalmas nőnek addig, amíg a neki kiadott gyermekkel saját lakóhelyére nem távozik, nappali és éjjeli szállást az intézet ad

Ezt a szállást kötelesek igénybe venni mindazok a nevelőanyák is, akik a reájuk bízott gyermekeket a menhelybe bármely oknál fogva behozták.

A nevelőszülő jutalmazása és büntetése.

42. §. Azt a nevelőszülőt, aki a gyermeket legalább három éven át kifogástalanul gondozta, az igazgató-főorvosnak az országos felügyelő útján tett előterjesztésére a belügyminiszter pénzbeli jutalommal és elismerő okirattal tünteti ki.

Az igazgató-főorvos előterjesztésének megtétele előtt a telep-bizottságot meghallgatja.

Ha a nevelőszülő hanyagsága vagy gondatlansága a gyermek halálát okozná, vagy ha a gyermek testi vagy lelki épsége károsodnék, ellene a bünvádi vagy a kihágási eljárás megindítása iránt az igazgató-főorvos a szükséges lépéseket megtenni köteles.

A gyermektartási könyv.

43. §. A gondnok minden külső gondozásba adott gyermekről az elhelyezéskor „Germektartási könyv”-et állít ki és azt a nevelőszülőnek a gyermekekkel együtt átadja.

Kiváló tehetségű gyermekek továbbképzése.

44. §. Ha a gyermek kiváló tehetségű, az igazgató-főorvos az országos felügyelő útján fel-

terjesztést tesz a belügyminiszterhez, hogy a gyermek a különböző tanintézeteknél levő ingyenes ellátási helyekre felvétessék.

Anyakönyvi kivonatok.

45. § Az állami gyermekvédelem czéljaira az összes hatóságoknak, továbbá a gyermekmenhelyek igazgató-főorvosainak a gyermekek anyakönyvi kivonatait az állami anyakönyvvezető díjtalanul és bélyegmentesen adja ki.

Bélyegmentesség.

46. §. Az állami gyermekvédelemre vonatkozó összes beadványok és mellékleteik bélyegmentesek.

III. Fejezet. Visszavétel a nevelőszülőktől.

47. §. A gyermeket vissza kell venni:

1. ha a szoptató anyja a szopós gyermeket a helyett, hogy szoptatná mesterségesen táplálja;

2. ha a gyermek táplálása eredménytelen vagy hiányos, ha a gyermekekkel rosszul bántanak, tartását, nevelését elhanyagolják, csavarogni engedik, koldulásra használják és egyáltalában, ha oly körülmények forognak fenn, amelyek a gyermek lelki vagy testi épségét veszélyeztetik;

3. ha a nevelőszülő lakása egészségtelen, ha a nevelőszülő vagy a háznépe erkölcselen avagy botránys életet él;

4. ha a nevelőszülő a gyermeket önkényesen más személyre bizza;

5. Ha a gyermeket a nevelőszülő az intézetbe visszahozza.

Anélkül, hogy az 1-5. alatti esetek fenforognának, joga van az igazgató főorvosnak visszavenni a gyermeket, ha a visszavételt ennek érdeke bármilyen okból megköveteli. Ez esetben azonban a nevelőszülő — végkielégítésként — megkapja a visszavétel egész hónapjára eső tartásdíjat.

48. §. Az igazgató-főorvos a gyermeknek visszavételéről értesíti annak a községnek elöljáróságát (illetőleg városokban a polgármestert), amely községben (városban) a gyermek el volt helyezve, a gyermek elhelyezése iránt tett további intézkedésről pedig azt az elöljáróságot (illetőleg városokban a polgármestert), amely községbe (városba) a gyermeket újból elhelyezi.

Értesíti továbbá az illető telepörvost és felügyelő-orvost is.

IV. Fejezet. Kiadatás és elbocsátás.

I. Czim. A kiadatás.

A kiadatás esetei.

49. §. A menhely kötelekéből ki kell adni a gyermeket:

1. ha oly vagyonhoz jut, melyből eltartható.

2. ha a tartásra kötelesek (1877: XX. t.-cz. 11. §-a) oly vagyonhoz jutnak vagy oly mértékben válnak keresetképesékké, hogy a gyermeket eltartathatják.

50. §. A menhely kötelekéből kiadható a gyermek:

1. Ha a szülő vagy a törvényes képviselő a gyermek kiadását kéri;

2. ha további gondozását valamely rokon, jótévő, vagy a gyermekvédelem érdekeit rendszeresen es az állami gyermekvédelemmel összhangzatosan szolgáló hazai jótékony intézet vagy egyesület elvállalja.

A kiadatás kérelmezése.

51. §. A gyermek kiadatását, azaz azt, hogy a gyermek a menhely kötelekéből 15-ik életévének betöltése előtt kibocsáttassék és a kérvényezőnek átadassék, kérelmezheti a gyermek szülője, törvényes képviselője, nevelőszülője, rokona, jótévő, örökbefogadó avagy valamely a gyermekvédelem érdekeit rendszeresen s az állami gyermekvédelemmel összhangzatosan szolgáló jótékony intézet vagy egyesület.

A kiadatás iránt a kérelmet

1. a gyermekre illetékes árvaszéknél, avagy

2. az állami gyermekmenhely igazgató-főorvosánál kell beadni.

Az igazgató-főorvos a kérvényt — véleménye kíséretében a gyermekre illetékes árvaszékhez teszi át.

A kiadatás iránt intézkedő hatóság.

52. §. A gyermek kiadatása iránt az illetékes árvaszék (6. §.) határoz.

Véghatározatát kézbesíti az összes érdekelteknek, köztük az illető gyermekmenhelyet képviselő igazgató-főorvosnak is.

Ha véghatározata jogerőre emelkedik, megkeresi az illetékes gyermekmenhely igazgató-főorvosát, hogy a gyermek kiadatása iránt megfelelően járjon el.

2. Czim. Az elbocsátás.

53. §. A menhely igazgató-főorvosa minden év márczius hó 1-én értesítést küld úgy a törvényes képviselőnek, mint az illetékes árvaszéknek azokról a gyermekekről, akik 15 ik életévüket a következő év folyamán betölteni fogják. Ebben az értesítésben közli a gyermek nevét, születésének helyét s idejét, a telepet, ahol gondozzák, a nevelőszülő nevét, az illetőségi községet, a gyermek kiképeztetése érdekében követett irányt és annak eredményét.

54. §. Az igazgató-főorvos kötelessége minden rendelkezésére álló uton-módon közbejárni, hogy a 15-ik életévet elért gyermek megelhetésé biztositassék valamely családnál avagy gazdaságban, ipari vagy kereskedelmi vállalatnál avagy jótékony intézetnél, egyesületnél. E tekintetben az igazgató-főorvos a gyermeket, ugyszintén törvényes képviselőjét meghallgattatja.

Ha az igazgató-főorvosnak a kiváló tehetőségű gyermek jövője érdekében való közbenjárása eredményes volt, erről az illetékes Arvaszékhez jelentést tesz.

Jelentést tesz akkor is, ha a gyermek az 15-ik életévéig, amíg még a menhely kötelekében van, meghal.

Az árvaszék az állami gyermekmenhely köte-

lékéből: a 15-ik életév betöltése okából kilépő gyermek további tartásának, nevelésének kérdésében az 1877: XX. t.-cz. és a községek és járássok részére kibocsátott gyámügyi ügyviteli szabályzat 1. §-a 2. és 3. pontjának rendelkezéseire tekintettel jár el.

V. Fejezet. A költségek.

Az igazgatási és tartási költségek viselése.

55. §. Az állami gyermekmenhelyek összes fentartási és igazgatási költségeit, ugyazintén az állami gyermekmenhely kötelekébe tartozó gyermekeknek gondozási, ápolási és nevelési költségeit a 7-ik év betöltéséig az országos betegápolási alap viseli (1901: VIII. t.-cz. 5. §.).

Az állami gyermekmenhely kötelekébe tartozó 7--15 éves gyermekek gondozási (eltartási, nevelési, kiképzési) költségei az illetőségi község terhére esnek. (1901: XXI. t.-cz. 3. §.) A költséget az országos betegápolási alap előlegezi.

A gyermek tartásdíjának mértéke.

56. §. A tartásdíj mértékét — az országos bizottságnak meghallgatása után — külön-külön minden egyes állami gyermekmenhely területére nézve a belügyminiszter állapítja meg. És pedig külön tételeket az 1 éven alól levő, továbbá az 1—2, 2—7, 7—12 és 12—15 év közt levő gyermekekre.

Önként értetődik azonban, hogy ha a gyermek ép oly jól olcsóbban is elhelyezhető: ehhez az igazgató-főorvosnak joga van.

Állandó testi vagy lelki fogyatkozásban szenvedő avagy gyógyíthatatlanul beteg gyermek tartásdíja a rendes tartásdíj felével felel meg.

Ez iránt az igazgató-főorvos intézkedik és intézkedését a menhely-bizottságnak bejelenti.

A tartásdíj fizetése.

57. §. A tartásdíj fizetése havonként, utólag történik.

A nevelőszülő minden hó 20-ig az arra a hóra esedékes tartásdíjnak felvételét elismerő nyugtát a telepórvosnak átadja. A telepórvos igazolja a nyugtán kiállítójának pénzfelvételre való jogosultságát a összes beérkezett nyugtákat a menhely igazgató-főorvosához a hó 25-ig beküldi.

Ha a nevelőszülő a tartásdíjat a hó utolsó napját követő 5 nap alatt meg nem kapta, ezt a gyermektartási könyvvél átadott 5 darab levelezőlap egyikének felhasználásával az igazgató-főorvosnak bejelenti,

Értesítés a 7 éves kor elértéről.

58. §. A menhely igazgató-főorvosa minden év márczius 1-én az oly gyermekekről, akik 7-ik életévüket a következő év folyamán betöltik, értesítést küld ahhoz az árvaszékhez, a melyik a gyermeket elhagyottá nyilvánította.

Ebben az értesítésben közli a havi tartásdíj mértékét a község (város) által való visszatérítés esedékességének kezdő időpontját.

A község (város) által visszatérítendő tartásdíjat a gyermek születésének évforduló napját követő hó 1. napjától kell számítani.

Az árvaszék a községet (várost) megfelelő (59. §.) eljárás végett azonnal értesíteni köteles.

A község (város) teendői az 58. §-ban említett árvaszéki értesítés vétele után.

59. §. A város polgármestere, illetőleg a község előjárósága az értesítés vétele után meggyőződik arról, hogy a gyermek időközben nem jutott-e oly vagyonhoz, a melynek jövedelméből, illetőleg a mely vagyonból a menhelyben való gondozással járó költség egészben vagy részben megtéríthető lenne, avagy a tartására kötelesek vagyoni vagy kereseti viszonyai em változtak-e olyképen, hogy a szóbanlevő költségeket egészben vagy részben viselni képesek? Különösen pedig nem helyezhető-e el a gyermek törvényhatósági vagy magánárházban avagy valamely más jótékony intézetnél, vagy egyesületnél. Ha az eljárásnak nincs eredménye, a város, illetőleg a község a következő évre esedékes költségek fedezése iránt gondoskodik.

A gyermek után 15 éves koráig felmerülő évi költséget évről-évre a költségvetésbe minden előzetes értesítés bevétele nélkül kell felvenni.

Az elhagyott gyermekek segélyalapja.

60. §. Minden törvényhatóság, rendezett tanácsu város gyámhatósági jog gyakorlataival felruházott (1877: XX. t.-cz. 174. §.), továbbá önálló gyámpénztár tartására engedélyt nyert (1877: XX. t.-cz. 285. §.) község elhagyott gyermekek segélyalapja czimén önálló alapot alakít oly czélből, hogy abból a 7—15 éves, hatóságilag elhagyottnak nyilvánított gyermekek gondozási költségei visszatérítlenszenek, illetőleg vármegyei törvényhatóságokban azok a községek segélyeztesszenek, amelyek a 7—15 év közt levő elhagyott gyermekek gondozási költségeivel aránytalanul vannak megterhelve.

Az alap jövedelmei:

1. A belügyminiszter által jóváhagyott gyámpénztári évi mérleg eredménye szerint mutatózó gyámpénztári tartalékalapok jövedelmének az a része, a mely más czélokra lekötve nincs (1901: XXI. t.-cz. 5. §.).

2. Alapoknak és alapítványoknak az a jövedelme, amely rendeltetésénél fogva az elhagyott gyermekek segélyezésére fordítható.

3. Gyermekvédelmi czélokra befolyó adományok.

4. Az állami segélyösszegekből folyósított jutalék (1901: XXI. t.-cz. 4. §.; Szabályzat 62. §.)

5. Az esetleg kivett gyermekvédelmi vármegyei pótdadó (1901: XXI. t.-cz. 6. §.).

Hasonló alapot létesíthet minden egyéb község is a 2—4. pont alatt rendelkezésre álló összegekből.

Községek segélyezése az elhagyott gyermekek vármegyei segélyalapjából.

61. §. A kis- és nagyközségek, valamint a r. t. városok képviselőtestületei a törhükre rótt gondozási költségeknél az elhagyott gyermekek segélyalapjából egészben vagy részben megtérítését a vármegyei törvényhatóságnál kérelmezhetik.

A vármegye alispánja e kérelmek alapján tervezetet készít a községeknek (r. t. városnak) mily arányban segélyezése iránt. A segélyezésnél irányadó az elhagyott gyermekek segélyalapja, a község (r. t. város) terhére rótt gondozási költség nagysága, a község (r. t. város) vagyoni állása és pótdádója.

A segélyt — a mely mindig csak egy-egy évre szólhat — a törvényhatósági bizottság tavaszi közgyűlése határozza el. Határozata ellen a törvényes határidőben a belügyminiszterhez fellebbezésnek van helye.

Segélyezés az állam által.

62. §. A mikor a vármegye közgyűlése a 61. §. értelmében a nagy- és kisközségek (r. t. város) segélyezése iránt intézkedik, egyben, — ha méltánylat érdemlő ok forog fenn, — felterjesztést intéz a belügyminiszterhez államsegély (1901: XXI. t.-cz. 4. §) iránt.

A belügyminiszter az államsegélyt — a mely mindig csak egy-egy évre szól — az egész vármegyét megillető egy összegben állapítja meg s erről a vármegye alispánját értesíti.

Az államsegélynek a községek közt az illető évre felosztása iránt a közgyűlés határoz. Határozata ellen a törvényes határidőben a belügyminiszterhez fellebbezésnek van helye.

Első sorban a vagyontalan községeket kell segélyezni.

Allamsegély iránt kivetelesen a törvényhatósági város közgyűlése is felterjesztést intézhet a belügyminiszterhez, ha az állami segélyezést a város kedvezőtlen viszonyai indokolta teszi.

A gyermekvédelmi vármegyei pótdádo.

64. §. A 7—15 év közt levő elhagyott gyermekek után az 1901: XXI. t.-cz. 3. §-a alapján, ugyszintén ennek a szabályzatnak alapján felmerülő és az 1901: XXI. t.-cz. 4—5. §-a; alkalmazása, valamint az e célra fordítható alapítványok és adományok felhasználása mellett nem fedezhető községi terhek egyenletes megosztása vegett a vármegye a területén fekvő összes községek szövetkezését rendelheti el és e célra az 1883: XV. t.-cz. 9. és 13. §-aiban megállapított mértékben túl is 1 százalékot meg nem haladó vármegyei külön pótdádót vehet ki.

A vármegyei pótdádoba az olyan rendezett tanácsu városoknál és községeknél, a melyek az elhagyott 7—15 éves gyermekek eltartásának költségeiről saját alapjaik és alapítványaik felhasználásával magok kellően gondoskodnak, az alapok és alapítványok kamatai betudhatók. (1901: XXI. t.-cz. 6. §.)

Oly vármegyékben, a melyekben gyermekvédelmi pótdádót vetettek ki:

a) azok a kis- és nagyközségek, a melyek az elhagyott 7—15 éves gyermekek eltartásának költségeiről az elhagyott gyermekek segélyalapja felhasználásával nem gondoskodnak, természetesen a visszatérítendő összeget nem állítják be költségvetéseikbe, hanem a visszatérítés — az illető menhely igazgató-főorvosának megkeresés-

sére — az elhagyott gyermekek segélyalapjából történik, ahova a gyermekvédelmi pótdádo befolyt (60. §. 5. pont);

b) azok a rendezett tanácsu városok és községek, amelyek az elhagyott 7—15 éves gyermekek eltartásának költségeiről az elhagyott gyermekek segélyalapja felhasználásával is gondoskodnak, az 60—62. §-ok megfelelő rendelkezései szerint járnak, el és az elhagyott gyermekek vármegye segélyalapjából a vármegyétől csak annak az összegnek megtérítését követelhetik, amely a betudott jövedelmekben fedezetet nem talál.

(Vége köv.)

II. További intézkedést igénylő általános jellegű rendeletek.

17423—903. alisp. sz.

Valamennyi anyakönyvezető urnak.

A mult évi 69444. belügyminiszteri szám a. kelt és a mult évi 10585. itteni szám alatt kiadott belügyminiszteri körrendelet értelmében az óvodai s az elemi iskolai beiratás céljára szolgáló tanusítványok használatára vonatkozó és fentti körrendeletben részletezett rendelkezések betartására czimet azzal figyelmeztetem, hogy az általam a mult évben kiküldött nyomtatványok ára (darabonként 2 fillér) amennyiben az előzőleg betérjesztve nem lett a tanusítványok kiadása után legkésőbb f. évi november hó 30-ig hozván betérjesztendő lesz.

Székelyudvarhely, 1903. július 27.

Dr. Damokos,
alispán.

(Másolat.) M. kir. bábaképezde Nagyszében.
420. szám.

Tekintetes Alispán urnak

Székelyudvarhely.

A nagyszébeni m. kir. bábaképezdei igazgatósága ezuttal közhírré teszi, a bábatanfolyamok megnyitását

Az oktatás magyar, német és román nyelven ingyenes.

A ballgatónok felvétele erkölcsi bizonyítvány és keresztlevel bemutatása mellett történik az intézet helyiségében.

A nyári tanfolyam kezdődik 1904. márczius hó elején, végződik 1904. július hó végén. A nyári tanfolyamra ösztöndíjas hely nincs, de tizenöt bábánövendék számára szabad lakás nyújtatik. Ösztöndíj ügyben van szerencsém a Nagyméltóságú vallás és közoktatásügyi miniszter ur 57602—900. sz. magas rendeletére figyelmeztetni.

A téli tanfolyam kezdődik 1903. október elején, végződik 1904. február végén. A bábai kiképzést a szegényebb sorsuaknak is lehetővé

akarván tenni, a nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi miniszter ur által tíz ösztöndíjas hely létesítéssel, tizenöt tanulni óhajtonak szabad lakás nyújtatik.

Ezen hirdetést azon hivatalos tisztelettel csatolt kéréssel bocsátja közzé az igazgatóság, hogy az alantok kerületek, a községekben kihirdetni s oda működni sziveskedjék, hogy az erre alkalmas asszonyok a nép jóvalta érdekében ezen bábatanfolyamokra minél nagyobb számban jelentkezzenek.

Nagyszeben, 1903. évi július hó 25.

M. kir. bábaképezde igazgatósága :

(P. H.) Olvashatatlan aláírás.

Nagyszebeni m. kir. bábaképezdei igazgató, tanár.

6933—903. alisp. sz.

Valamennyi főszolgabírónak és Udvarhely város polgármesterének.

Tudomás vétel és közhírré tétel végett címnek megküldöm.

Székelyudvarhely, 1903. július 29.

Dr Damokos,
alispán.

(Másolat.) M. kir. földmivelésügyi miniszter.
54558—1903. I—4. sz.

A hasznos vadak és házi állatok között annyit kárt okozó hiuzok és farkasok elpusztítóit lehetőség szerint jövőre is megjutalmazni kívánván: felhívom a törvényhatóságot, hogy ezen elhatározásomat területén lehető széles körben mielőbb hozza nyilvánosságra s egyben intézkedjék, hogy a szóban forgó duvadak elpusztítóit az alispáni hivatalnál pontosan bejelentessenek.

E végből felhívom, hogy a bejelentésekről folyó évi január hó 1-től kezdve az idecsatolt mintáknak megfelelőleg vezessen pontos nyilvántartást s azt mindenkor december hó 31-én lezárván: annak másolatát megfelelő jelentés kíséretében hozzám azonnal terjessze fel, a nyilvántartás eredetijét pedig a bejelentések további folytatolagos előjegyzése végett magánál tartsa vissza.

Egyben felhatalmazom az alispáni hivatalt, hogy ezen nyilvántartás vezetésére, a mennyiben ez czélszerűbbnek mutatkoznék, a helyben székelő állami erdőhivatalt esetleg felkérhesse.

Az eljárás ellenőrzése és az elpusztított duvadakkal való visszaélés megakadályozása czéljából végül elrendelem, hogy a bejelentett duvadírtási esetek minden alkalommal illetékes községi előljáróságának a főszolgabíró által láttamozott hivatalos bizonylatával igazolandó és csakis ez alapon jegyezhetők fel a fentebhímlített nyilvántartásba minélfogva ezen okmányok az előjegyzési sorszám szerint kezelve, a szóban forgó nyilvántartás mellékletét kell, hogy képezzék: az elpusztított hiuz vagy farkas szőrméje pedig a nyilvántartás vezetésével megbízott hivatalnak, illetve egyénnek egyidejűleg (legkésőbb nyolcz nap alatt)

bemutatandó s általa a ballábszár belső vagyis nem a szőrös-oldalán az anilin-festékkel nedvesített hivatali bélyegzővel való megbélyegzés után az illető félnek vissza adandó.

A mennyiben kincstári erdőtisztek erdészeti altisztek, vagy bármely kincstári alkalmazottak jelentenének be a szóban forgó duvadok elpusztítóiként: azoknak ezen hivatali, illetve szolgálati minőség a nyilvántartás „Jegyzet” rovatában külön is kitüntetendők.

Budapest, 1903. évi július hó 16.

A miniszter helyett:
Kiss s. k., államtitkár.

6812 - 1903. alisp. sz.

Minthárom főszolgabírónak, Sz. Udvarhely város polgármesterének és valamennyi község előljáróságának.

Fentti körrendeletet tudomásvétel, alkalmazkodás és legszélesebb körben leendő közhírrététel végett közlöm.

Figyelmeztetem, hogy a bejelentett duvadírtási esetek minden alkalommal az illetékes község előljáróságának a főszolgabíró által láttamozott hivatalos bizonylatával igazolandók és hogy az elpusztított hiuz vagy farkas szőrméje a nyilvántartás vezetésével megbízott hivatalnak, illetve egyénnek legkésőbb nyolcz nap alatt bemutatandó.

Székelyudvarhely, 1903. július hó 25.

Dr Damokos,
alispán.

III. Általános jellegű, de további intézkedést nem igénylő rendeletek, értesítések és más közlemények.

130836—902. számhoz 3337—902. számú másolat az Országos Magyar Gazdasági Egyesület: A megyei és városi törvényhatóságokhoz és a rendezett tanácsu városokhoz intézett körlevél. Hazánk vidéki városai és nagyobb községeiben a hulladékok eltávolításának szervezése úgy a közegészségügy valamint a trágyaérték kihasználása szempontjából tökéletlen. A mezőgazdasági érdekek kielégítésével kapcsolatban javítani az egészségügyi állapotokon azon cél, mely Egyesületünket a tőzeg-ipar fejlesztéseinek és a fekáliák tőzeglési eljárásának elterjesztése érdekében erélyes akció kezdeményezésére indította, ugyanis mióta mindenütt, úgy nálunk is a népesség szaporodásával fokozódó igények és szükségletek kielégítése czéljából mind intenzívebb belterjesebb megművelés válik szükségessé. Igénybe kell vennünk az ásvány, növény- és állatvilág termékeiből az összes trágyaértékű anyagok és első sorban a valamennyi között legértékesebb emberi trágya használatát. A fekáliák trágyaértéke a vidéki városokban általánosan elterjedt pocze-gödör rendsze-

res alkalmazása mellett jóformán teljesen kárba veszt és azonkívül ezen hulladékok bomlati termékei megmérgezik a kutak vizét és a levegőt. A magas nyomású vízvezetékekkel kapcsolatos öblítő csatornázás csak bővízi és elégyors folyású folyammenti városokban vihető sikeresen keresztül, de az ilyen csatornázás már nagyon is költséges, a folyómenti községek nyakába zudítja a városok kóroanyagait és amellet a trágyaérték itt is teljesen elhalad. Végül a kettős csatornázatu rendszer hol az eső- és öblítékvizek a mai rendszerű csatornákon vezetnek el, míg a tulajdonképeni fekáliák különös vascsőhálózatban légnyomás segítségével távolítottak el és öntözésre vagy trágyalisztt gyártásra használtak fel, — a legtisztább legégszégesebb hulladékok eltávolítási rendszer, mely a trágya értékkihasználását is lehetővé teszi — azonban annyira költséges, hogy alkalmazása csak városok óriási üzemében válik, ha nem is rentabilissá, de legalább is a közegészségügyi állapotok megjavítása érdekében indokoltta. A hulladékok eltávolításának ezen rendszerei tehát részben tökéletlenek, részben annyira drágák, hogy kisebb városok ép ezen okból nem alkalmazhatják. Itt tehát a tőzegelés lesz helyénvaló, mert az által viszonylag olcsó áron lehetővé válik egy a hulladékok rendszeres fertőtlenítése valamint azok trágyaértékeinek legtökéletesebb kihasználása. A tőzegelés általános előnyei ugyanis a következők:

1. A tőzeg az árnyékban szikkadt és szagtalan komposztot termel, mely a tartányokból bármikor, minden kellemelenség nélkül eltávolítható és felhasználható. Szabad humus savtartalmával részben kiöli a ragályos betegségeket okozó és elterjesztő mikroorganizmusokat, részben meggátolja azok szaporodását és tovább fejlődését.

2. A tőzegelés folytán a fekáliák trágyaértéke teljes mértékben kihasználhatóvá válik.

3. A tőzegelés a legolcsóbb valamennyi hulladék eltávolítási rendszerek között, mert a trágya-értékesítés ntján a fekáliák eltávolítási és fertőtlenítési költségei legnagyobb részt megtérülnek.

A tőzegelés itt felhozott előnyei hatalmas mértékben érvényesülhetnek a közegészségügy, a mezőgazdaság, az ipar és a közlekedési érdekek fellendülésében.

A tőzegelés teljes keresztülvitele esetén hazánk 20 millió lakosa után évente 80 millió mázsa fekálkomposzt volna termelhető és ennek felhasználásával mezőgazdasági termelésünk értéke évente 200 millió koronával volna fokozható.

Ezen hatalmas trágya mennyiség előállítására évente 16 millió m.-máza tőzegalomtermeletet nagy kiterjedésű tőzegtélepeinek kihasználását és telkesítését, a tőzeg-ipar nagyarányú fellendülésével kapcsolatban sokezer munkás-család tisztességes megélhetését és végül a vasuti forgalom nagy mértetű gyarapodását eredményezi,

Mindezek természetesen a távol jövő perspeccivai, a melyek ilyen mértékben talán sohasem fognak megvalósulni. Mindazáltal lankadatlanul törekednünk kell ezen eredmények megőrzésére és immár a legfőbb ideje, hogy ez irányban is megértésesenek a kezdeményezés előlépései.

Miután a tőzegelés előerjesztése elsősorban a mezőgazdaságot és mezőgazdasági ipart érdeklő elsőrendű közzgazdasági feladat, természetszerűleg Egyesületünkre hárult a kezdeményezés joga és kötelessége. Igazgató-választmányunknak erre vonatkozó határozatai alapján egyesületünk a következő intézkedéseket hajtotta végre.

1. Felterjesztést intézett a földmivelésügyi miniszterhez, hogy tétessen államköltségen hozzánk különböző szőlőtermelő vidékein nagyszabású fekaltrágyázási hisérleteket segíeyezze a hazai tőzegtermelést és elősegítse a jó és olcsó tőzegszoró klosettek beszerzését.

2. Felterjesztést intézett a kereskedelmi miniszterhez új tőzeg-gyárak létesítése, azok állami segíeyezése, a tőzegpor és a lom fuvardíjtételének leszállítása és annak érdekében, hogy a magyar állam-vasutakon tőzegszoró klosettek állíttassanak be.

3. A belügy- és honvédelmi miniszterekhez a végből, hogy a rendelkezésük alá tartozó horházak, fogházak, kaszárnyák és egyéb nyilvános épületekben a tőzegklosetteket rendszeresítsék.

4. Közös működésre, az eszme hathatós pártolására és terjesztésére szölitotta fel Magyarország összes gazdasági egyesületeit.

5. A tőzegelési eljárás ismertetése céljából egy gyakorlatias művet íratott, mely már nyomtatásban is megjelent.

Ezen munka teljesen gyakorlati szempontokból kiindulva ismerteti a tőzeg-fekál komposzt termelési módozatait a tőzegelés közegészségügyi mezőgazdasági és közzgazdasági hasznait a mai tapasztalatokhoz képest pedig elég lüzetes és megbizható felvilágosítást nyújt a városi komposzttelepek berendezése valamint azok befektetési és üzemköltségeiről. Azt hisszük, hogy a tőzegelés alkalmazásának és rendszeresítésének kérdésében a városok t közönsége ezen tanulmánynak jó hasznát veheti.

Egyesületünk tehát ezen közérdekű törekvés megvalósíthatása céljából megtette mindazon kezdeményező lépéseket, a melyek a jelenlegi körülmények között czélszerűeknek látszanak. Mindezek eredményeképp az illetékes miniszteriumok támogatása esetén reméljük, hogy egy a gazda, mint a városi közönség mihamarább közvetlen meggyözdést szerezhet a tőzegelés rendkívüli előnyeiről és ennek nyomán a városok saját jól felfogott közegészségügyi és finansziális érdekeikből kifolyólag is támogatni fogják a mezőgazdákknak a termelés fokozására irányuló törekvéseit.

Ezen közérdekű törekvésünk megvalósításában azonban nem nélkülözhetjük az érdekelt-törvényható-ágok jóakaratu és hathatós támogatását. Különösen nagy jelentőségűnek tartjuk ugyanis a városok és a nagyobb közzségekben a tőzeg-rendszer behozatalát és a mennyiben az érdekelt hatóságok törekvéseinket magukévá teszik, bizonyára módot fognak rá találni, hogy ezen eszmének propagandát csináljanak és annak saját hatáskörükben érvényt is szerezzenek.

Tekintettel tehát a tőzegelési rendszernek az előbbiekn kifejelt közzgazdasági és közegészség-

ügyi előnyeire, tisztelettel felkérjük a Tekintetes
 . . . . . hogy egyesületünk ezen közérdekű
 törekvését magáévá tenni és azt saját hatásköré-
 ben erélyesen támogatni méltóztassék oly formán,
 hogy e kérdés beható tanulmányozása valamint
 tanácskozás tárgyává tétele iránt az alkalmas in-
 tézkedéseket mihamarább megtenni szíveskednék.

Kérelmünk teljesítésének reményében ma-
 radván.

Budapest, 1902. december 1-én.

Kiváló tisztelettel:

Az országos Magyar Gazdasági Egyesület nevében

GRÓF DESSEVFFY AURÉL sk.,
 elnök.

RUBINEK GYULA sk., FORSTER GÉZA sk.,
 ügyvezetői titkár. igazgató.

6845—903. alisp. sz.

Valamennyi főszolgabírónak és Sz.-udvarhely város
 polgármesterének.

Tudomás vétel és közhírré tétel végett czi-
 mednek megküldöm.

Sz.-udvarhelyen, 1903. évi július hó 29-én

Dr Damokos,
 alispán.

(Másolat.) Kereskedelemügyi m. kir. Miniszter.
 39869. VIII. a.

Valamennyi II-od fokú iparhatóságnak.

A honvédelmi m. kir. miniszter ur f. évi
 június hó 8-án 40811. sz. alatt valamennyi honvéd
 kerületi parancsnoksághoz intézett rendeletével a
 tényleges állományú honvéd fegyvermestereknek
 fegyverekkel, az ezekhez tartozó szerelésekkel és
 fegyver alkatrészekkel való kereskedés üzését el-
 tiltotta.

Hasonlóképen megtiltotta ezen egyéneknek,
 hogy az említett cikkek beszerzésére egyes czé-
 geket reklamszerűen ajánlják.

Miről a II-od fokú iparhatóságot hivatkozás-
 sal az 1901. évi december hó 23-án 81618. sz.
 a. kelt itteni rendeletre, mihez tartás és a hatósága
 alá tartozó összes alsófokú iparhatóságokkal leendő
 közlés végett értesitem.

Budapest, 1903. évi július hó 6-án.

A miniszter megbízásából:

ABONYI, s. k.
 miniszteri tanácsos.

6742—903. alisp.

Székelyudvarhely város tanácsának és mindhárom
 főszolgabírónak.

Fenti körrendeletet tudomásvétel és alkal-
 mazkodás végett közlöm.

Sz.-udvarhelyen, 1903. évi július hó 23-án.

Dr Damokos,
 alispán.

IV. Személyi hírek.

V. Pályázatok, hivatalos hirdetések és körölvények.

Főszolgabíró Gyergyószentmiklóson.

3629—903. sz.

Pál Alajos gyergyóújfalvi lakos 2 éves pej,
 hátulsó jobblába kesely, farkából tines szőr hosz-
 szan kinyulik, kanca csikóját elvesztette.

Gyergyószentmiklós, 1903. július 27.

Lázár János, főszolgabíró.

6785—1903. alisp. sz.

Mindhárom főszolgabírónak, a város tanácsának
 és valamennyi községi előljáróságnak.

Értesitem, hogy a m. kir. Belügyminiszter
 ur az ábrahámfalvi anyakönyvi kerület nevét Áb-
 ránfalvára változtatta.

Székelyudvarhely, 1903. július 24.

Dr Damokos,
 alispán.

6919—903. alisp. sz.

Udvarhely város polgármestere és valamennyi
 község előljáróságának.

Értesitem, hogy Farczád község sertésállo-
 mányában a sertésvész szórványosan fellépván,
 az udvarzárlat elrendeltetett.

Székelyudvarhely, 1903. évi július 28.

Dr Damokos Andor,
 alispán.

6927—1903. alisp. sz.

Udvarhely város polgármestere és valamennyi
 község előljáróságának.

Értesitem, hogy Székelykeresztur község
 sertésállományában a sertésvész szórványosan fel-
 lépván, az udvarzárlat elrendeltetett.

Székelyudvarhely, 1903. július 28.

Dr Damokos,
 alispán.

6707—1903. alisp. sz.

Udvarhely város polgármestere és valamennyi
 község előljáróságának.

Értesitem, hogy Magyaros község sertés-
 állományában a sertésorbáncz szórványosan fel-
 lépván, az udvarzárlat elrendeltetett.

Székelyudvarhely 1903. évi július 20.

Dr Damokos,
 alispán.

6830—1903. alisp. sz.

Udvarhely város polgármestere és valamennyi község előjáróságának.

Értesitem, hogy Oozfalva község sertésállományában a sertésvész szórványosan fellépve, az udvarzárlat elrendeltem.

Székelyudvarhely, 1903. július 24.

Dr Damokos,
alispán

Sárosvármegye alispánjától.

5900—1903. szám.

Valamennyi vármegye alispánjának s törvényhatósági joggal bíró város tanácsának.

Schneider Ferenczné napszámosnő, ki a hártfai ny. j. f. kórházban f. évi június havában ápolgatott, a kórházból ismeretlen helyre költözött.

Miután az általa illetőségi helye tekintetében bementett adatok a megejtett puhatolás szerint valótlannak bizonyultak, fölkérem, hogy nevezett hatósága területén puhatoltatni, föltalálás esetén helyes illetőségi adataira nézve kihallgattatni s az eredményről értesíteni sziveskedjenek.

Nemleges értesítést nem kérek.

Eperjes, 1903. július 22.

Tassy, alispán.

3078—903. sz.

Vargyas község „Lugos” nevű havasáról ottani Tóth Péternek egy 3 éves sötétpej herélt lova, balfarán V. R. G. bélyeggel s jobb lábán siklóban fehér gyűrű pokkal (kapcza) f. évi május hó 15-én eltévedt.

H.-Oklánd, 1903. július 28.

Szabady Tivadár,
főszolgabíró.

1121—903. kj. sz.

Oroszhegyi lakos Berkecz Pál tulajdonát képező 1 darab 4 éves sötét sárgaszőrű kancza, utólába szárcsa és 1 darab 8 éves világos sárga szőrű ló, a fülehegye elcsipett, utótompján forrasos mindkét felől, Oroszhegy község legelőjéről elveszett.

Oroszhegy, 1903. július 29.

Vass Mihály, kj.

520—903. sz.

Bene községben július hó 30 óta felfogva tartatik egy 6—7 éves, jól táplált meddő bivalytehén. Mindkét szarván D S jegy van.

Bene, 1903. augusztus 1.

Benedek Ferencs, közs. jegyző.

3101—903. fszb. sz.

Száldobos községben két kancza fel van fogva. Egyik sötét pej s a bal füle hiányos. A másik világos pej, két utólába kesey, komlokán kis csillag, bal elő lapoczkáján és jobb farán felismerhetetlen bélyeg.

Oklánd, 1903. július 30.

Szabady Tivadár, főszolgabíró.

6864—1903. alisp. sz.

Árlejtési hirdetmény.

Udvarhelyvármegye házában levő hivatalos helyiségek fűtése céljából az 1903—904. évi téli időnyre 350 köbméter száraz bükk tűzifa lévén szükséges ennek biztosítása végett folyó évi szeptember hó 12-én délután 3 órára a vármegyeház kis tanácstermébe árlejtést tűzik ki.

Vállalkozni óhajtok kötelesek 1 koronás bélyeggel ellátott írásbeli ajánlataikat folyó évi szeptember hó 12-en déli 12 óráig annál bizonyosabban beadni, mert a később beérkezett ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Az ajánlatban világban világosan kiteendő, hogy ajánlattevő a szállítási feltételeket ismeri és azoknak magát aláveti, a feltételei a hivatalos órák alatt a vármegye gazdájánál megtekinthetők.

Szállítási feltételek:

1. Vállalkozó köteles az elvállalt 350 köbméter száraz bükk tűzifát két részletben és pedig felét az az 175 köbmétert 1903. október hó 10-ig, a másik felét 175 köbmétert 1904. január hó 20-ig a vármegyeház udvarára beszállítani, még pedig 1 méter hosszúságban köbméterekbe rakni és a megye gazdájának szabályszerűen átadni.

2. Az esetben, ha a szállított fa átvétele alkalmával hiány találtatnék, a hiányzó famennyiséget vállalkozó köteles külön felszámítás nélkül pótolni.

3. Minden, a vállalatra szükséges, bélyeget vállalkozó köteles hordozni.

4. A felmérés és átvétel után a vállalati összeg kiutaltatik, az első ízben szállított fa árából 10 százalék bánatpénz gyanánt visszatartatik, mely összeg azonban a szállítás teljes befejezése után vállalkozónak bélyegtelen nyugtájára ki fog utaltatni.

Székelyudvarhely, 1903. július 27.

Dr Damokos,
alispán.

